

**GLOBAL TENDENSIYALAR VA O‘ZBEKISTON ISHLAB
CHIQRISH SEKTORIDAGI INNOVATSIYALAR**

Jabborov Nuriddin Muxiddinovich

O‘zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasi huzuridagi

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabining MBA - global menejment mutaxassisligi
tinglovchisi

ilmiyizlanuvchi@gmail.com

Annotatsiya: ushbu maqola O‘zbekistondagi ishlab chiqarish sektoriga ta’sir ko‘rsatayotgan global tendensiyalar va innovatsiyalarni o‘rganib chiqadi va bu o‘zgarishlar sanoatni qanday o‘zgartirayotganiga e’tibor qaratadi. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda ilg‘or texnologiyalar, barqaror amaliyot va strategik sarmoyalarni o‘zlashtirish hisobiga ishlab chiqarish imkoniyatlarini modernizatsiya qilishga asosiy e’tibor qaratilmoqda. Maqolada avtomatlashtirish, raqamlashtirish va Sanoat 4.0 tamoyillarining integratsiyasi kabi asosiy sohalar, shuningdek, raqobatbardosh ishlab chiqarish muhitini rivojlantirishga qaratilgan hukumat siyosatining ta’siri ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: tendensiya, iqtisodiyot, ishlab chiqarish.

**ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ИННОВАЦИИ В
ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ СФЕРЕ УЗБЕКИСТАНА**

Джаббаров Нуриддин Мухиддинович

Студент MBA - Global Management в Высшей школе бизнеса и
предпринимательства

При Кабинете Министров Республики Узбекистан

ilmiyizlanuvchi@gmail.com

Аннотация: в статье рассматриваются мировые тенденции и инновации, влияющие на производственный сектор Узбекистана, и особое внимание уделяется тому, как эти изменения трансформируют отрасль. В последние годы Узбекистан уделяет особое внимание модернизации своих производственных мощностей за счет внедрения передовых технологий, устойчивых методов и стратегических инвестиций. В статье рассматриваются такие ключевые направления, как автоматизация, цифровизация и интеграция принципов Индустрии 4.0, а также влияние государственной политики, направленной на развитие конкурентоспособной производственной среды.

Ключевые слова: тенденция, экономика, производство.

GLOBAL TRENDS AND INNOVATIONS IN THE MANUFACTURING SECTOR OF UZBEKISTAN

Jabborov Nuriddin Mukhiddinovich

MBA student - Global Management at the Higher School of Business and
Entrepreneurship

Under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan

ilmiyizlanuvchi@gmail.com

Abstract: this article examines global trends and innovations affecting the manufacturing sector in Uzbekistan and focuses on how these changes are transforming the industry. In recent years, Uzbekistan has focused on modernizing

its manufacturing capabilities through the adoption of advanced technologies, sustainable practices, and strategic investments. The article examines key areas such as automation, digitalization, and the integration of Industry 4.0 principles, as well as the impact of government policies aimed at developing a competitive manufacturing environment.

Keywords: trend, economy, manufacturing.

KIRISH

O'zining boy tabiiy resurslari va strategik geografik joylashuvi bilan ajralib turadigan O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida ishlab chiqarish sohasi hal qiluvchi o'rin tutadi. So'nggi yillarda mamlakat jahon tendensiyalari va innovatsion amaliyotlarga moslashib, ishlab chiqarish imkoniyatlarini modernizatsiya qilish yo'lini boshladi. Ushbu maqola O'zbekistonning ishlab chiqarish sektoriga ta'sir etayotgan muhim global tendensiyalar va innovatsiyalarni o'rganadi, iqtisodiy o'sish, barqarorlik va raqobatbardoshlikka ta'siri haqida ma'lumot beradi.

ASOSIY QISM

O'zbekiston ishlab chiqarish sohasi tarixan an'anaviy usullar va ko'p mehnat talab qiladigan jarayonlarga tayangan. Biroq, iqtisodiy islohotlar boshlanishi va diversifikatsiya qilish majburiyati bilan hukumat ushbu sohani modernizatsiya qilish bo'yicha dasturlarni boshladi. Asosan agrar iqtisodiyotdan sanoatlashgan iqtisodiyotga o'tish texnologiya, infratuzilma va inson kapitaliga katta miqdorda investitsiyalar kiritishni talab qildi. O'zbekiston ishlab chiqarish

sohasi rang-barang bo‘lib, u to‘qimachilik, mashinasozlik, avtomobilsozlik, farmatsevtika va oziq-ovqat mahsulotlarini o‘z ichiga oladi.¹ Darhaqiqat, 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha harakatlar strategiyasida “... tarkibiy o‘zgartirishlarni chuqurlashtirish va qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini muttasil rivojlantirish, mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini yanada mustahkamlash, ekologik toza mahsulotni ishlab chiqarishni kengaytirish, agrar sektorning eksport salohiyatini sezilarli darajada oshirish” lozimligi qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish va jadal rivojlantirish borasida ustuvor vazifa sifatida belgilab berilgan. Ushbu vazifalar ijrosini ta‘minlash ko‘p jihatdan respublikamiz qishloq xo‘jaligida innovatsion, resurs-tejamkor texnologiyalardan foydalanishning tashkiliy-iqtisodiy asoslarini takomillashtirishni talab etadi. Shuning barobarida qishloq xo‘jaligida innovatsion texnika va texnologiyalardan foydalanishni iqtisodiy baholash usullarini o‘rganib chiqish asosida samaradorlikni belgilovchi barcha ko‘rsatkichlarni optimallashtirish bo‘yicha uslubiy yondashuv va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqish, ular asosida innovatsion faoliyatni boshqarishning samarali tizimini shakllantirish dolzarb ahamiyatga ega.²

Ishlab chiqarishga ta‘sir ko‘rsatadigan eng muhim global tendensiyalardan biri bu avtomatlashtirish va robototexnika rivojlanishidir. Avtomatlashtirish samaradorlik va samaradorlikni oshiradi, shu bilan birga mehnat xarajatlari va xatolarni kamaytiradi. O‘zbekistonda ushbu texnologiyalarning o‘zlashtirilishi

¹ Azizova, M. The Impact of Innovation on the Growth of Economic Competitiveness in Uzbekistan.

² Namanzhanovna, A. S., & Shokhsanam, T. (2021). Global trends and prospects for the development of the innovation economy in Uzbekistan. *European Scholar Journal*, 2(5), 288-290.

ishlab chiqarish jarayonlarini o'zgartira boshladi. Zavodlar yig'ish liniyalari, qadoqlash va sifat nazorati uchun robot tizimlarini tobora ko'proq integratsiya qilmoqda, bu esa yuqori tezlikda ishlab chiqarish va izchil sifatni ta'minlaydi. Bu o'zgarish nafaqat raqobatbardoshlikni oshiradi, balki O'zbekistonni xorijiy investitsiyalar uchun jozibador joy sifatidagi mavqeini ham oshiradi. Sanoat 4.0 ning paydo bo'lishi butun dunyo bo'ylab ishlab chiqarishni inqilob qildi. Ushbu paradigma narsalar Interneti (IoT), katta ma'lumotlar tahlili va bulutli hisoblash orqali mashinalar, ma'lumotlar va jarayonlarning o'zaro bog'liqligini ta'kidlaydi. O'zbekiston uchun raqamlashtirishni qabul qilish aqlli zavodlar odatiy holga aylangan keng qamrovli transformatsiyani boshdan kechirishni anglatadi. Hukumat va xususiy sektor raqamli infratuzilmaga sarmoya kiritish, kiberxavfsizlikni ta'minlash va qarorlar qabul qilish uchun ma'lumotlar tahlilidan foydalanishga ishchi kuchini o'rgatish uchun hamkorlik qilishi kerak. Innovatsion faoliyat haqiqatdan innovatsiyani amalga oshirishga olib keladigan yoki shu maqsadni ko'zlab qilingan barcha ilmiy, texnologik, tashkiliy, moliyaviy, tijorat, marketing harakatlardir. Innovatsion faoliyat, shuningdek qandaydir aniq innovatsiyani tayyorlash bilan to'g'ridan-to'g'ri bog'liq bo'lmagan tadqiqotlar va ishlanmalarni ham o'z ichiga oladi. Agrar soha innovatsion faoliyatining maqsadi innovatsion jarayonlarning doimiy rivojlanishini ta'minlash, ya'ni mahsulot ishlab chiqarishda fan-texnika natijalari (innovatsiyalar)ning uzluksiz oqimini tashkil etish va o'zlashtirish hisoblanadi. Buning natijasida ishlab chiqarishning doimiy ravishda texniktexnologik va ijtimoiy-iqtisodiy yangilanishi ro'y beradi. Qishloq xo'jaligining o'simlikchilik tarmog'ida innovatsiya siyosati seleksiya usullarini takomillashtirishni, qishloq xo'jaligi ekinlarining mahsuldor yangi navlarini

yaratishni, dehqonchilik va urug‘chilikning ilmiy asoslangan tizimlarini o‘zlashtirishni taqozo etadi.

Barqarorlik sari global intilish ishlab chiqarish amaliyotini shakllantiruvchi yana bir muhim tendensiyadir. Atrof-muhit muammolari ortib borayotganligi sababli, ishlab chiqaruvchilar ekologik toza jarayonlar va materiallarni tobora ko‘proq qabul qilmoqdalar. O‘zbekiston ham bundan mustasno emas, isrofgarchilikni minimallashtirish, chiqindilarni kamaytirish va resurslar samaradorligini oshirish uchun barqaror amaliyotlarni ilgari surish harakatlari bilan. Ishlab chiqaruvchilar qayta tiklanadigan energiya manbalarini tadqiq qilmoqda, qayta ishlash tashabbuslarini amalga oshirmoqda va xalqaro ekologik standartlarga rioya qilmoqda. Barqarorlik bilan uyg‘unlik nafaqat ekologiyaga e‘tiborli investorlarni jalb qiladi, balki mamlakatning mas‘uliyatli ishlab chiqarish markazi sifatidagi global imidjini ham yaxshilaydi.³

3D bosib chiqarish ishlab chiqarishdagi o‘zgaruvchan innovatsiya bo‘lib, tez prototiplash va minimal moddiy chiqindilar bilan murakkab dizaynlarni ishlab chiqarish imkonini beradi. O‘zbekistonda 3D bosib chiqarish texnologiyasini ilgari surish aerokosmik, avtomobilsozlik va sog‘liqni saqlash kabi sohalarda sezilarli yutuqlarga olib kelishi mumkin. Ushbu texnologiya ishlab chiqarish vaqtini va inventar xarajatlarini kamaytirish potentsialiga ega, shu bilan birga mahsulotni ishlab chiqishda ijodkorlik va moslashtirishni rag‘batlantiradi.

³ Mukhsimova, Dilafruz. "The impact of the development of manufacturing on economic growth: the experience of Uzbekistan." *Economy and forecasting* 4 (2020): 130-147.
SJIF:5.219

Ilg'or materiallar, mahsulotlar ishlab chiqarish kompozitlar va nanomateriallarning ko'plablarda ishlab chiqarish manzarasini o'zgartirmoqda. Ush materiallar' pincha yuqori kuch, engilroq og'irlik va korroziyaga yetkazish kabi ustunni ko'rsatadi. O'zbekiston ishlab chiqarish sohasini modernizatsiya qilish intilayotgan bir vaqtda, ilg'or materiallarni ishlab chiqarish jarayonlariga integratsiyalash mahsulot taklifini taklifini va yangi bozorlarni ochish imkonini beradi. Uch materiallarni innovatsiya qilish va rivojlantirish bo'yicha tadqiqot institutlari bilan hamkorlik qilishbardoshlikni saqlash uchun juda narsa.⁴

3D ishlab chiqarish jarayonining kichik to'plami bo'lgan qo'shimcha ishlab chiqarish komponentlarini qatlam-qatlam ishlab chiqarish qiladi. Ushlab ishlov berishni oson ishlashga, undan foydalanishga yordam berishdan, ishlov berishni aniqlashga imkon beradi. O'zbekiston ishlab chiqarish sektori iste'molchilarning turli talablarini qondirib, yig'implarga bo'lgan kuchini kamaytirib, katta foyda olishi mumkin. Qo'shimchalar ishlab chiqarishni o'z chiqadigan holda, o'zbek ishlab chiqarish tendensiyalari o'zbek ishlab chiqarish bozoriga tez bera oladi.

O'zbekistonning ishlab chiqarish sektoridagi 'sish qurilishi istiqbolli bo'lsa-da, bir qancha ishlab chiqarish zarur. asosiy to'siqlardan biri kadrlar tarkibini tubdan o'zgartirish zaruratidir. Ilg'or texnologiya va kompyuter kompetensiyalarini ko'rish bilan bog'liqlik ko'rish bilan sektorning yangi moslashuviga to'lanishi mumkin. Shunday qilib, ta'lim va o'qitish dasturlariga

⁴ Komilova, Nilufar Kh, Rukhsora T. Hidayberganova, Isabek B. Murtazaev, Hidoyathon O. Abdi Nazarova, and Zafarjon H. Madaminov. "Economic and geographic problems of improvement of industrial sectors and local structure of Uzbekistan." Journal of Advanced Research in Law and Economics 10, no. 6 (44) (2019): 1916-1928.

sarmoya ishlab chiqarish rivojlanayotgan texnologiyada malakali ishchi kuchini oshirish uchun zarurdir. Bundan tashqari, O'zbekistondagi mavjud infratuzilma ilg'or ishlab chiqarish amaliyotini qo'llab-quvvatlash uchun modernizatsiya qilish kerak. Yaxshilangan aloqa, logistika va ta'minot zanjiri boshqaruvi global bozorda bozorbardoshlikni saqlab qolish uchun muhim ega.

Modernizatsiya va inatsiyalar muhimliginigan holda, O'zbekiston hukumati ishlab chiqarish sohasini rivojlantirishga bir qancha dasturlarni amalga oshirish tashabbusi bilan chiqdi. Tajriba, texnologiya va kapital olib kela xalqaro kompaniyalarni jalb qilish uchun to'g'ridan-to'g'ri moliyaviy investitsiyalarni (TDI) rag' boshqaruvini amalga oshirishi amalga oshirildi. Bundan tashqari, hukumat ishlab chiqarish uchun qulay sharoit yaratish uchun maxsus iqtisodiy zonalarini tashkil etish. Bundan tashqari, xalqaro tashkilotlar va dasturlari bilan hamkorlik bilimlarni va ilg'or tajribalarni osonlashtirish uchun zarurdir. Global tajribadan foydalanish holda O'zbekiston zamonaviy vabardosh ishlab chiqarish sektori sari sayohatini tezlashtirishi mumkin.

XULOSA

O'zbekistondagi ishlab chiqarish sohasini o'zgartirish imkoniyatiga ega bo'lgan global tendensiyalar va innovatsiyalar ta'sirida o'zgarishlar arafasida turibdi. Avtomatlashtirish, raqamlashtirish, barqarorlik va ilg'or ishlab chiqarish texnikasini qo'llash O'zbekistonni jahon bozorida raqobatbardosh subyekt sifatida joylashtiradi. Qiyinchiliklar mavjud bo'lsa-da, hukumat, xususiy sektor va ta'lim muassasalarining birgalikdagi sa'y-harakatlari mamlakatning iqtisodiy o'sishi va rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadigan rivojlangan ishlab chiqarish sanoatiga

SJIF:5.219

yoʻl ochishi mumkin. Global tendensiyalarga strategik moslashish va innovatsiyalar madaniyatini yuksaltirish orqali Oʻzbekiston XXI asrda mukammal ishlab chiqarishga intilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Azizova, M. The Impact of Innovation on the Growth of Economic Competitiveness in Uzbekistan.
2. Namanzhanovna, A. S., & Shokhsanam, T. (2021). Global trends and prospects for the development of the innovation economy in Uzbekistan. European Scholar Journal, 2(5), 288-290.
3. Mukhsimova, Dilafruz. "The impact of the development of manufacturing on economic growth: the experience of Uzbekistan." Economy and forecasting 4 (2020): 130-147.
4. Komilova, Nilufar Kh, Rukhsora T. Hudayberganova, Isabek B. Murtazaev, Hidoyathon O. Abdi Nazarova, and Zafarjon H. Madaminov. "Economic and geographic problems of improvement of industrial sectors and local structure of Uzbekistan." Journal of Advanced Research in Law and Economics 10, no. 6 (44) (2019): 1916-1928.